

Posudek diplomové práce

Ústav pro klasickou archeologii
Filosofická fakulta University Karlovy v Praze

Autor/-ka práce: Bc. Kristina Doležalová

Název práce: **The tale of volcanic rocks. Assessing the grinding stones and their chaîne opératoire in 2nd Millennium BC Western Anatolia**

Autor posudku: prof. PhDr. Peter Pavúk, Ph.D.

školitel

134 strán textu, 28 strán bibliografie, 385 položiek katalógu (na 118 stranách), 116 obrázkov a 2 tabuľky v texte

Vytýčenie cieľu práce a jeho dosiahnutie

Primárnym cieľom práce bolo spracovanie nálezového súboru mlecích kameňov (ďalej skrácované ako MK) z opevnenej vyvýšenej lokality Kaymakçı v stredom západnom Turecku, dlhodobo skúmanej medzinárodným teamom pod vedením C.H. Roosevelta a C. Luke. Zohľadnené sú nálezy z rokov 2014 až 2019, t.j. prvých šiestich rokoch výskumu.

Presný obsah práce sa postupne vyvíjal, tak ako sa diplomanta zapracúvala do témy a materiálu, zásadný bol aj študijný pobyt v Barcelóne. V čiastkových témach nazhromaždila autorka oveľa viac materiálu a poznatkov, než bolo možné v diplomovej práci odprezentovať a nažila sa tak ísť len po tom „podstatnom“. Z toho dôvodu možno niektoré pasáže znejú až príliš stručne, čo však nie je tým, že by nevedela k tomu viac.

Výsledok je vysoko odborná práca, ktorej čiastkové výsledky ďaleko presahujú mieru toho, čo som schopný posúdiť sám. Aj z toho dôvodu som prácu zadal dvom oponentom – nie z dôvodu pochybností, ale v snahe získať širšie spektrum komentárov, ktoré autorku posunú ďalej.

Štruktúra práce a zvolené metódy

Práca začína obecnjšími kapitolami o MK ako takých (14-23) a o ich vývoji v Levante, Anatólii a Grécku, od neolitu po dobu železnú (24-32). Následne sa zameria na ich výrobný reťazec – jednak na dejiny bádania ohľadom vývoja konceptu *chaîne opératoire* a jeho konkrétneho aplikovania na MK(33-59). Získavanie surovín, ich opracovanie, transport na miesto použitia, užívanie a následný vyhazov sú hlavnými témami predkladanej práce.

Tieto sú skúmané primárne na základe nálezov z prebiehajúcich vykopávok v Kaymakçı, ktoré mohli byť detailne skúmané na základe autopsie. Pre porovnávacie účely boli použité už publikované súbory z Tróje a Afrodisiady. Trochu netradične je tento archeologický kontext prezentovaný ako podkapitola v rámci kapitoly Chaîne Opératoire. Je síce krátka, 60-69, mala byť ale asi samostatnou kapitolou.

Jadrom práce je kapitola venovaná nálezom z Kaymakci (70-126). Táto je obohatená o výsledky predbežného prieskumu širšieho zázemia tejto lokality, v snahe identifikovať možné zdroje surovín, ktoré boli medzi nálezmi identifikované. Obsahuje mnohé dôležité pozorovania ohľadom výroby a používania MK, hlavne po zohľadnení frazeologických pozorovaní. Trochu stratený, ako kapitola **4.4.1.1.1**, ostal popis relatívne obsiahleho experimentálneho programu, ktorý autorka iniciovala. To chcelo nejak viac vypichnúť.

Nasledujú kapitoly venované Tróji a Afrodisiade (127-140), kde autorka mohla pracovať len s publikovanými informáciami. Toto síce znížilo ich výpovednú hodnotu a porovnávací potenciál, aj tak ale umožnili vypichnúť, istú výnimočnosť, každopádne odlišnosť, súboru z Kaymakçı. Záverečná kapitola zhŕňa výsledky a predkladá ďalšie možnosti bádania na túto tému (141-145).

Z metodologického hľadiska by som rád vyzdvihol systematickosť s akou boli najprv identifikované všetky potrebné postupy, analýzy a merania a následne aj systematickosť s akou boli aplikované. Pomyselnou červenou líniou sa stali jednotlivé kroky výrobného reťazca, okolo ktorých bola postavená celá práca.

Lepšej kontextuálnej interpretácii zatiaľ bráni lepšie pochopenie samotných archeologických kontextov a spracovanie ostatných typov nálezov. Doposiaľ taktiež neprebehla uspokojivá synchronizácia jednotlivých vrstiev medzi rôznymi výkopovými areálmi, čiastočne *mea culpa*, čo limituje lepšie porovnanie medzi areálmi, ale aj lepšie vystopovanie zmien v čase.

Práca s literatúrou

Je skoro až neuveriteľné, že diplomantka zvládla obsiahnuť – čo i len zbežne – použitú literatúru, ktorej súpis vyplnil 28 strán. V žiadnom prípade to nie je účelové, ide všetko o podstatné príspevky k jednotlivým aspektom ktoré diplomantka zohľadnila. Dovolím si tvrdiť, že z takto nadobudnutej obcej vedomosti bude ešte dlho profitovať.

Formálna stránka práce

Práca je veľmi vzorne opravená a z formálneho hľadiska skoro bezchybná. Trochu je na nej ale vidno, ako autorka „zápasila“ s jej štruktúrou, potažmo s vystavaním „dejového oblúku“. Trochu pri tom zapadli už spomenuté podkapitoly k Západnej Anatólii a k Experimentálnym pokusom. V kapitole 4.4 zas chýba tretia úroveň podnadpisov a naopak došlo k podnadpisom so šiestimi alebo siedmimi úrovňami – nielenže je to mátauce, v tomto konkrétnom prípade to bolo aj úplne zbytočné.

Pri obsahu by som mal len pripomenku, že ak pri niektorých kapitolách uvádzame aj tretiu úroveň nadpisom, čo je správne, tak sa tak musí diať u všetkých kapitol. Inak ten obsah neplní tú funkciu ako má.

Celkové zhodnotenie

Na jednu stranu ide skoro až o priekopnícku prácu – určite v kontexte západnej Anatólie - ktorá prezentuje obrovské množstvo dát získaných väčšinou z autopsie. Keď sa ale výsledky trochu schematicky zhrnú, tak to bude možno až príliš jednoducho znieť – surovinu bolo treba pomerne z ďaleka dovážať, nevieme kde presne dochádzalo k samotnej výrobe MK (na Kaymakçı podľa všetkého nie), mleli sa rôzne materiály, nielen za účelom stravovania, MK mali špeciálne madlá, ide možno rozoznať pravákov a ľavákov, máme ich viac z vnútorných priestorov, než z vonkajších, nevieme ale, či tam boli používané. Za týmito všetkými výpoveďami je ale veľmi veľa práce a ich plné zhodnotenie a kontextualizácia budú potrebovať ešte trochu času. Určite zaujímavý je záver, že súbor z Kaymakci je dosť radikálne iný ako tie z Tróje a z Afrodiziady. Je škoda že z ostatných nálezísk nevieme ani to mále, čo z posledných dvoch menovaných...

Poznámky

- Veľké množstvo MK z povrchových kontextov na Kaymakçı, by mohlo znamenať, že sú pravdepodobne z oderodovaných vrstiev a možno by ich išlo skúmať ako samostatnú „vrstvu“
- Je vidieť zmeny v distribúcii MK v čase a priestore v rámci jednotlivých výkopových areálov?
- Sú si súbory z Tróje a Afrodiziady podobné medzi sebou?

Práca ďaleko prekračuje požadované kritériá na diplomovú prácu, **odporúčam ju k obhajobe a hodnotím známku výborne**. Väčšina komentárov v tomto posudku je mienená buď ako podnet na zamyslenie alebo dobrá rada do budúceho bádania.

V Prahe, 22.8.2023

Peter Pavúk

